

STORTINGET

Innst. 168 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:277 S (2021–2022)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 30. september 2022 til Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Emilie Mehl bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 19. oktober 2022. Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i saken.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge til rette for å ta i bruk ny teknologi for raskere saksbehandling i utlendingsforvaltningen.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere forenklinger i saksbehandling for personer som søker fornyelse av arbeidstillatelse.
3. Stortinget ber regjeringen utrede og gjennomføre endringer som sikrer at ordningen med tidlig arbeidsstart kan tilgjengeliggjøres og forbedres.
4. Stortinget ber regjeringen innføre en fast-track-ordning for høykompetent arbeidskraft med inspirasjon fra dansk modell.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Terje Sørvik, Agnes Nærland Viljugrein og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Haakon Skramstad, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Aram Karim, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Representantforslag 277 S (2021–2022) om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området. Forslagsstillerne ønsker at det tas i bruk ny teknologi for raskere saksbehandling, og at det vurderes forenklinger ved fornyessøknader, forbedringer av ordningen med tidlig arbeidsstart og innføring av en fast-track-ordning for høykompetent arbeidskraft.

Komiteen viser til svarbrev fra justis- og beredskapsministeren av 19. oktober 2022 om at regjeringen ønsker å legge til rette for lovlige og nødvendige bevegelser over landegrensene, herunder ønsket arbeidsinnvandring. Det vises til tildelingsbrevet til Utlendingsdirektoratet (UDI) for 2020 med en forventning om at UDI

i samarbeid med politiet jobber for at saksbehandlingstiden normaliseres til 30 dager, og at antall ubehandlede saker reduseres. Videre viser departementet til at det ikke er hensiktsmessig å etablere nye og ressurskrevende ordninger, men at ressurser bør brukes til å korte ned ventetiden for alle saker.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at arbeidsledigheten i Norge er svært lav. Selv om de økonomiske utsiktene fremstår mer usikre for næringslivet, opplever næringslivet et stort behov for kompetent arbeidskraft. Disse medlemmer mener denne utfordringen primært må løses ved at personer som står utenfor arbeidslivet i Norge, kobles med de ledige arbeidsplassene. Derfor trengs en aktiv politikk for å gi flere kvalifisering i voksen alder. Disse medlemmer viser samtidig til at noe av utfordringen må løses med arbeidsinnvandring.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt deler forslagsstillernes bekymring for bemanningssituasjonen i Norge. Disse medlemmer viser til at det er store bemanningsproblemer i offentlig sektor så vel som i en rekke private virksomheter. Disse medlemmer er imidlertid ikke enig i at den beste løsningen er å hente høykompetent arbeidskraft fra tredjeland. Fra et utviklingspolitisk perspektiv kan dette medføre såkalt hjerneflukt fra land som i høyeste grad trenger den arbeidskraften de har utdannet. Disse medlemmer viser til at selv om arbeidsledigheten er lav i Norge, er det visse grupper som er ekskludert fra arbeidslivet. FN har gjentatte ganger kritisert Norge for diskriminering av innvandrere i arbeidsmarkedet. Som studien NORDIC-INTRO 2 utført av OsloMet viste, er Sverige langt bedre på å nytte seg av den høykompetente arbeidskraften blant flyktninger enn Norge, noe som blant annet skyldes at Norge har et strengere akkrediteringssystem for høyere utdanning enn Sverige. Disse medlemmer mener at Norge bør se hen til Sveriges akkrediteringssystem. Disse medlemmer mener en videre godkjenning av flyktningers høyere utdanning vil bidra til bedre integrering så vel som å løse noe av bemanningsproblemet i Norge.

På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen revidere regelverket for godkjenning av høyere utdanning fra tredjeland med mål om bedre integrering og økt bemanning.»

Komiteens medlem fra Rødt er positiv til intensjonen i forslag 1 om å legge til rette for bruk av ny teknologi for raskere saksbehandling i utlendingsforvaltningen og mener at å få opp tempoet i saksbehandlingen også må gjelde for saker som ikke er knyttet til arbeidsinnvandring. Dette medlem viser med dette

til at enkelte må vente langt ut over hva som er vanlig forvaltningsmessig praksis, for eksempel i saker som omhandler familieinnvandring, eller asylsaker. Dette medlem støtter derimot ikke forslag 2, 3, eller 4 i representantforslaget. Dette medlem deler bekymringen til forslagsstillerne om at arbeidskraftbehovet er stort i enkelte bransjer, og at bedrifter opplever utfordringer med rekruttering. Dette medlem vil videre poengtere at mange av de nevnte bransjene som opplever disse utfordringene, også slet under pandemien, med nedstenginger og permitteringer over lang tid.

Dette medlem er enig i at løsningen på denne utfordringen er å få flere inn i arbeid. Å sikre at flere fullfører videregående utdanning, er viktig, men like viktig vil det også være å i mye større grad satse på yrkesfaglig utdanning, styrke fagskolene samt gi gode alternative løp og arbeidstrening til dem som ikke klarer å fullføre videregående utdanning på normert tid. Dette medlem vil videre understreke at det er mange av dem som i dag står utenfor arbeid, som gjerne vil inn i arbeidslivet, men at det for mange ikke er mulig å arbeide fulltid. Ved å gi flere av dem som står utenfor, muligheten til å kombinere arbeid med trygdeytelser, uten at disse avkortes, mener dette medlem at man sikrer at flere kommer ut i arbeidslivet, og at dette vil kunne bidra til å bekjempe fattigdommen som øker i Norge. Det er etter dette medlems syn helt essensielt at politikerne og myndighetene tilrettelegger bedre for at de som per i dag står utenfor arbeidslivet, skal kunne komme inn i lønnet arbeid dersom de har mulighet til det. Dette medlem vil videre poengtere at den viktigste jobben fremover er å sørge for at flere av dem som står utenfor arbeidslivet, kommer inn, samt å inkludere flere av de unge som står utenfor, snarere enn å hente arbeidskraft fra land utenfor EØS og gjøre det enklere for disse å få arbeidstillatelser i Norge.

Forslagets punkt 1 og 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, deler forslagsstillernes intensjon om at saksbehandlingstiden for arbeidsinnvandrere skal være kortest mulig. Flertallet viser videre til at saksbehandlingstiden i en del saker for tiden er for lang, blant annet på grunn av restanser som bygget seg opp under koronapandemien, og at saksbehandlingskapasiteten er presset på grunn av høye asylankomster fra Ukraina.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til departementets vurdering av representantforslaget, der det fremgår at UDI kontinuerlig jobber med økt bruk av digitale løsninger. Dette flertallet mener derfor at et vedtak slik forslagsstillerne ønsker, er overflødig. Til re-

presentantforslagets punkt 2 viser dette flertallet til at effektivisering og digitalisering er en del av bestillingene i tildelingsbrevene til UDI, og at det i tillegg er satt i gang et tverretatlig arbeid for å finne forbedrings- og effektiviseringstiltak for å sikre kortere saksbehandlingstid.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at saksbehandlingstiden for søknader om arbeidstillatelse for personer utenfor EØS-området nå er for lang. Det er svært krevende for næringslivet, som har behov for arbeidsinnvandrere. Næringslivet mister verdifull tid og ettertraktet kompetanse, samtidig som arbeidskraft blir stående unødvendig lenge i saksbehandlingsskø. Disse medlemmer merker seg høringsinnspillene fra NHO og NHO Reiseliv, som viser til at dette er en stor utfordring for næringslivet, og at de i hovedsak støtter forslagene fra representanter fra Høyre i representantforslaget.

Disse medlemmer mener at det viktigste enkelttiltaket er å få saksbehandlingstiden ned. Andelen søknader i arbeidssaker behandlet i løpet av én måned økte under regjeringen Solbergs periode. I 2013 ble 56 pst. av sakene behandlet innen 4 uker og 81 pst. av sakene innen 8 uker. Det siste året før koronapandemien, i 2019, klarte man å behandle 85 pst. av søknadene fra faglærte arbeidere innen 30 dager. Ifølge Dagens Næringsliv behandles nå omtrent 40 pst. av sakene på under 30 dager, som er en for lav andel.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det i representantforslaget påpekes at utlendingsforvaltningen har tatt i bruk ny teknologi for å behandle søknader om kollektiv beskyttelse. Det bør vurderes om det er mulig å bruke den samme teknologien for raskere og enklere å behandle søknader om arbeidstillatelse. Disse medlemmer merker seg at regjeringen kontinuerlig arbeider med dette, og understreker at dette arbeidet må ha et høyere tempo enn i dag.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å ta i bruk ny teknologi for raskere saksbehandling i utlendingsforvaltningen.»

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig følge opp anbefalinger om forenklinger i saksbehandling for personer som søker fornyelse av arbeidstillatelse, og komme tilbake til Stortinget ved behov.»

Forslagets punkt 3

Når det gjelder representantforslagets punkt 3, viser komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, til brev fra arbeids- og inkluderingsministeren av 18. januar 2023, der det

fremgår at departementet har fått innspill fra UDI og POD om langsiktige tiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart. Dette er nå under oppfølging i Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at det også er viktig at hele søknadskjeden, fra søknad om oppholdstillatelse til D-nummer er gitt, går raskt, slik at arbeidsstart, mulighet til å leie bolig og utbetaling av lønn ikke forsinkes unødig. Dette innebærer også at politiet og Skatteetaten må ha tilstrekkelig kapasitet til for eksempel ID-kontroll. Disse medlemmer påpeker at regjeringen Solberg gjennomførte flere endringer for raskere å kunne tiltrekke seg høykompetent arbeidskraft fra andre land. Blant annet ble det etablert flere SUA-kontorer (Service-senter for utenlandske arbeidstakere) og innført endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart i utlendingsforskriften. Ordningen med tidlig arbeidsstart sikrer at personer kan begynne å arbeide før oppholdstillatelse er gitt, på enkelte vilkår. Ordningen er begrenset til faglærte og ansatte i internasjonale selskaper og sjømenn på utenlandsregistrerte skip. Disse medlemmer mener at ordningen bør vurderes forbedret ytterligere, blant annet slik at arbeidstaker som leverer søknad om oppholdstillatelse, selv kan søke om tidlig arbeidsstart.

Disse medlemmer viser til at det er viktig at utlendingsmyndighetene har god kontroll med hvem som søker opphold, og at eventuell oppholdstillatelse gis på korrekt grunnlag. Disse medlemmer viser til at det vil finnes eksempler på personer som søker om arbeidstillatelse i Norge på uriktig grunnlag, for eksempel ved falsk forklaring eller falske papirer. Forslagene fremmet av disse medlemmer vil kunne sørge for en raskere behandling, uten å gå på bekostning av viktige kontrollhensyn.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer som sikrer at ordningen med tidlig arbeidsstart tilgjengelig-gjøres og forbedres, herunder også se på muligheten for å ta servicesentre for utenlandske arbeidstakere mer i bruk for raskere saksbehandling.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter ikke forslagets tredje punkt, som går ut på økt tilgjengelighet og forbedring av ordningen med tidlig arbeidstart. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at alle nødvendige tillatelse er i orden før man begynner i arbeid. En oppmykning på dette området vil, slik disse medlemmer ser det, kunne lede til at søkere som åpenbart ikke kvalifiserer til arbeidstillatelse, søker for å kunne arbeide i perioden frem til søknaden avslås. Det kan således tilrettelegge for et smutthull i regelverket som kan utnyttes. Disse

medlemmer støtter følgelig ikke dette punktet i forslaget.

Forslagets punkt 4

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at forslagsstillerne i representantforslagets punkt 4 viser til en dansk modell der høyt kvalifiserte arbeidsinnvandrere som har fått tilbud om arbeid hos forhåndsgodkjente virksomheter, kan få oppholdstillatelse innen 30 dager. Flertallet viser til statsrådets vurdering av forslaget, hvor det fremkommer at en slik forhåndsgodkjenningsordning ble vurdert av regjeringen Solberg, men ble forkastet fordi den ble ansett som for ressurskrevende å administrere. Flertallet viser til at vi i Norge har en ordning med en faglærkvote på 5000 personer som kan innvilges etter en forenklet prosedyre, og at regjeringen har uttrykt en tydelig forventning til utlendingsforvaltningen om at de jobber for å ta unna restansene slik at saksbehandlingstiden i disse sakene normaliseres til om lag 30 dager.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Danmark har innført en fast-track-ordning som sikrer at sertifiserte virksomheter enklere og raskere kan hente inn utenlandske arbeidstakere med spesielle kvalifikasjoner. På nettsidene til danske utlendingsmyndigheter fremgår det at søknader gjennom fast-track-ordningen behandles på én måned, og at søknader om hurtig jobbstart normalt tar 0–10 dager. Danmark har opplevd mange av de samme utfordringene som Norge knyttet til brexit og koronapandemien. Likevel har Danmark en raskere saksbehandling. Disse medlemmer mener at regjeringen bør se til Danmark for å forbedre systemene også i Norge og innføre en lignende fast-track-modell og vurdere om denne kan innføres for både mindre og større virksomheter. Disse medlemmer merker seg statsrådets svarbrev, hvor det blant annet vises til en tidligere utredning om dette. Disse medlemmer vil peke på at næringslivet står i andre utfordringer nå enn da dette tidligere ble utredet. Disse medlemmer mener det må vurderes en slik hurtigsporløsning nå.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en fast-track-ordning for høykompetent utenlandsk arbeidskraft fra

utenfor EØS-området med inspirasjon fra dansk modell.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at forslaget fjerde punkt gjelder et hurtigspor for saksbehandling av søknader fra høykompetent arbeidskraft. Dette vil være en ordning som gjelder et svært begrenset antall personer. Videre er det tale om arbeidskraft som i mange tilfeller vil være særlig etterspurt, og hvor norske bedrifter vil være i en internasjonal konkurranse om å få tak i de særlig kvalifiserte arbeidstakerne. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn støtte også dette punktet i forslaget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til rette for å ta i bruk ny teknologi for raskere saksbehandling i utlendingsforvaltningen.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig følge opp anbefalinger om forenklinger i saksbehandling for personer som søker fornyelse av arbeidstillatelser, og komme tilbake til Stortinget ved behov.

Forslag fra Høyre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere endringer som sikrer at ordningen med tidlig arbeidsstart tilgjengeliggjøres og forbedres, herunder også se på muligheten for å ta servicesentre for utenlandske arbeidstakere mer i bruk for raskere saksbehandling.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innføre en fast-track-ordning for høykompetent utenlandsk arbeidskraft fra utenfor EØS-området med inspirasjon fra dansk modell.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen revidere regelverket for godkjenning av høyere utdanning fra tredjeland med mål om bedre integrering og økt bemanning.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Ko m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:277 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebo og Anne Kristine Linnestad om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 7. februar 2023

Lene Vågslid

leder

Aram Karim

ordfører

VEDLEGG 1

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/5223 - INB

Dato
19 .10.2022

Dokument 8: 277 S (2021–2022) – Representantforslag om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området

Jeg viser til brev av 30. september 2022 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, der jeg blir bedt om en vurdering av representantforslaget om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad, jf. dok. 8: 277 S (2021–2022).

Regjeringen ønsker å legge til rette for lovlige og nødvendige bevegelser over landegrensene, herunder ønsket arbeidsinnvandring. For å oppnå regjeringens mål er det viktig at arbeidssaker behandles raskt, og at informasjon til arbeidsinnvandrere og tjenesteytere er tilgjengelig og helhetlig.

Jeg er opptatt av at saksbehandlingstidene i utlendingsforvaltningen skal kortes ned og har stor forståelse for at lang saksbehandlingstid er en ulempe for næringslivet. Nettopp derfor jobbes det for å ta unna restansene av eldre saker i denne porteføljen, samtidig som nye saker skal behandles fortløpende. I tildelingsbrevet til Utlendingsdirektoratet (UDI) for 2022 er det uttrykt en forventning om at UDI, i samarbeid med politiet, jobber for at saksbehandlingstiden for nye søknader om oppholdstillatelse som faglært normaliseres til om lag 30 dager, slik det var før 2020, og at antallet ubehandlede saker reduseres.

Saksbehandlingstidene i utlendingsforvaltningen er fortsatt preget av det økte oppgaveomfanget som traff utlendingsforvaltningen under pandemien, herunder oppgaver relatert til innreiseregelverket. Siden innreise til Norge for mange grupper av søkere periodevis ikke var mulig under pandemien, ble også flere porteføljer av søknader stilt i bero inntil innreise igjen var mulig. Dette bidro imidlertid til at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økte og at restanser ble bygget.

Det er samtidig viktig å presisere at da innreiserestriksjonene gjaldt, så prioriterte UDI saker hvor innreise til Norge var mulig. Dette bidro til verdiskaping for norsk næringsliv. Resultatet av denne prioriteringen var også at de gruppene hvor innreise var mulig fikk kortere ventetid enn hva som ellers var normalt. De søknadene som ble satt på vent fordi innreise ikke var mulig, fikk derimot lenger ventetid.

Etter at innreiserestriksjonene ble opphevet har utlendingsforvaltningen jobbet for å normalisere saksbehandlingstidene. Håndteringen av ankomstsituasjonen som følge av krigen i Ukraina har imidlertid preget utlendingsforvaltningen inneværende år og bidratt til at ressursituasjonen i utlendingsforvaltningen fremdeles er presset.

Etter at innreiserestriksjonene ble avviklet har UDI jobbet med å ta unna nettopp de sakene som ble satt på vent. Dette jobber UDI fremdeles med. Når det fattes vedtak i disse eldre sakene, slår dette negativt ut på statistikken over gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

UDI rapporterer at ved utgangen av andre tertial 2022 er antall ubehandlede arbeidssaker redusert med rett under 800 saker, selv om antallet innkomne saker har økt utover prognosen. Av disse er 330 faglærtsaker.

Av faglærtsakene som så langt er behandlet i 2022 er 27 prosent behandlet innen 30 dager. Dette er en nedgang siden første tertial og skyldes at UDI har fattet vedtak i mange eldre saker som drar den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden opp. Når denne delen av restansen er nedbygd, vil ventetiden gradvis nærme seg 30 dager. UDI forventer at de vil komme dit i løpet av høsten.

I bakgrunnen for representantforslaget står det bl.a. følgende i avsnittet om tidlig arbeidsstart: «*Ordningen bør vurderes forbedret ytterligere, blant annet slik at arbeidstaker som leverer søknad om oppholdstillatelse, selv kan søke om tidlig arbeidsstart*». Jeg gjør oppmerksom på at med dagens ordning kan også arbeidstakerne be om tidlig arbeidsstart i de tilfellene der de selv fremmer søknad fra Norge.

Nedenfor går jeg nærmere inn på representantenes forslag:

1. *Stortinget ber regjeringen legge til rette for å ta i bruk ny teknologi for raskere saksbehandling i utlendingsforvaltningen*

UDI har lenge jobbet for så stor grad av digitalisering som mulig innenfor de budsjetttrammene som gjelder. UDI har imidlertid en omfattende IKT-portefølje både knyttet til drift, vedlikehold og utvikling av nasjonale IKT-systemer i utlendingsforvaltningen, samt oppfølging av våre Schengen-forpliktelser knyttet til felles IKT-systemer. Utlendingsforvaltningen er også i stor grad preget av hendelser internasjonalt som kan påvirke behovene knyttet til IKT, hvor et nylig eksempel er at UDI raskt greide å få på plass delvis automatisert saksbehandling for de fleste søknader om midlertid kollektiv beskyttelse for ukrainere.

I tillegg jobber UDI, sammen med øvrige aktører i utlendingsforvaltningen, med en omfattende konseptvalgutredning for å vurdere behov for ytterligere modernisering av IKT-systemene.

Faglærte arbeidstakere tar ofte med seg familiemedlemmer til Norge. For familiemedlemmer av faglærte har UDI utviklet en automatisert løsning, som kan behandle en stor del av søknadene fra familiemedlemmer til faglærte.

På denne bakgrunn mener jeg derfor at forslag 1 allerede er fulgt opp. Det må samtidig påpekes at lovverket og kontrollhensyn innenfor de enkelte porteføljene av saker innenfor utlendingsforvaltningen, innebærer at ikke alle sakstyper egner seg for f.eks. automatisert saksbehandling.

2. Stortinget ber regjeringen vurdere forenklinger i saksbehandling for personer som søker fornyelse av arbeidstillatelse

UDI har i tildelingsbrevet for 2022 fått i oppdrag å spille inn forslag til regelverksendringer som legger til rette for effektivisering og digitalisering. Noen forslag til endringer vurderes fortløpende av de ansvarlige departementene. UDI vil imidlertid levere en større gjennomgang i forbindelse med sin årsrapport for 2022. I denne sammenheng vil det også ses på mulige forenklinger i saksbehandlingen av søknader om fornyet oppholdstillatelse på grunn av arbeid.

Departementet har også satt i gang et tverretatlig arbeid for å identifisere utfordringer i saksflyten i utlendingssaker med sikte på å iverksette forbedrings- og effektiviseringstiltak som bidrar til å redusere saksbehandlingstidene. I den forbindelse ses det også på muligheten for flere oppmøtefrie og automatiserte prosesser, f.eks. ved søknad om fornyet oppholdstillatelse. For å kunne automatisere flere søknadsprosesser kreves det imidlertid endringer i IKT-systemene.

Jeg forventer samtidig at UDI prioriterer å behandle saker for å oppnå målet om at personer får sin sak behandlet uten ugrunnet opphold. UDI må kutte ventetiden for brukerne gjennom å forbedre prosesser og bruke teknologi innovativt. Jeg har tillit til at UDI, sammen med politiet, jobber for å finne de beste tiltakene for mest mulig effektiv saksbehandling innenfor de rammene som er gitt av Stortinget og departementet.

Samlet sett mener jeg derfor at også forslag 2 er fulgt opp.

3. *Stortinget ber regjeringen utrede og gjennomføre endringer som sikrer at ordningen med tidlig arbeidsstart kan tilgjengeliggjøres og forbedres*

Når det gjelder representantenes forslag 3 sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet i juni 2022 et oppdrag til UDI og Politidirektoratet (POD) om å vurdere og foreslå forbedringstiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart, slik at den blir mer ressurseffektiv og brukervennlig.

Etatene har levert innspill til kortsiktige tiltak som viser at det dessverre ikke finnes noen rask løsning som øker bruken av ordningen uten at det vil gå utover kapasiteten til søknadsbehandlingen som sådan. Det er derfor mest hensiktsmessig å vurdere om ordningen kan innrettes på en mindre ressurskrevende måte fremover. Etatene skal vurdere og forslå langsiktige endringer i ordningen innen utgangen av oktober. I den sammenheng er de bl.a. bedt om å vurdere om ordningen kan automatiseres og om prosessene for faglærtillatelse og tidlig arbeidsstart kan samordnes bedre.

Representantenes forslag 3 er med andre ord allerede er under oppfølging.

4. *Stortinget ber regjeringen innføre en fast track-ordning for høykompetent arbeidskraft med inspirasjon fra dansk modell*

Når det gjelder representantenes forslag 4, er det slik at hurtigsporet i Danmark innebærer at høyt kvalifiserte arbeidsinnvandrere som har fått tilbud om arbeid hos forhåndsgodkjente virksomheter, kan få en oppholdstillatelse innen 30 dager. For å kunne bli forhåndsgodkjent må virksomhetene oppfylle en rekke vilkår og delta i et veiledningsmøte. Forhåndsgodkjenningen gjelder i fire år og ansvarlig etat for godkjenningen skal føre fortløpende kontroll med at virksomhetene etterlever vilkårene for forhåndsgodkjenning. Manglende etterlevelse kan føre til inndragelse av forhåndsgodkjenningen. Etablering av en slik forhåndsgodkjenningsordning i Norge ble vurdert under Regjeringen Solberg, men ble da ansett for å være for ressurskrevende å administrere.

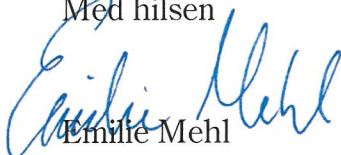
I Norge har vi heller valgt å ha en faglærkvote der 5 000 oppholdstillatelser årlig innvilges etter en forenklet prosedyre uten krav til en individuell arbeidsmarkedsmessig vurdering av om stillingen kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS. Behovet for arbeidskraft fra tredjeland må balanseres mot hensynet til en regulert innvandring og prioriteringene i arbeidsmarkedspolitikken. Hovedprioriteringen i arbeidsmarkedspolitikken er å sikre arbeidslinjen og mobilisere innenlandske arbeidskraftressurser. Hovedarena for rekruttering av utenlandsk arbeidskraft er det nordiske og europeiske arbeidsmarkedet. I tillegg er det lagt til rette for at arbeidsgivere kan rekruttere

nødvendig fagkompetanse fra tredjeland, men arbeidsinnvandringen derfra skal ikke fortrenge innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS. Det skal derfor som hovedregel foretas en arbeidsmarkedsmessig vurdering. Faglærerkvoten er et unntak fra denne hovedregelen og sikrer at et bestemt antall faglærte arbeidstakere innvilges oppholdstillatelse etter en forenklet prosedyre. Kvoten har hittil aldri blitt fylt opp, slik at alle faglærte arbeidstakere som fyller vilkårene, har fått innvilget tillatelse etter denne hurtigprosedyren.

Samtidig har UDI et generelt krav om å behandle alle søknader om faglærtillatelse innen 30 dager. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for faglærtsaker i 2019 var 19 dager, men innreiserestriksjoner, smitteverntiltak under pandemien og Ukrainasituasjonen har dessverre påvirket saksbehandlingstidene i utlendingsforvaltningen negativt.

Jeg mener det er lite hensiktsmessig å etablere nye og ressurskrevende ordninger i utlendingsforvaltningen som kun vil gjelde for et begrenset antall arbeidsinnvandrere. Kapasiteten i UDI og førstelinjen er presset, og ressursene bør derfor heller brukes til å korte ned ventetidene for alle saker til nivået før pandemien.

Med hilsen

Emilie Mehl

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.
2022/2748

Vår ref.
22/3918-

Dato
18. januar 2023

**Svar på spørsmål fra Høyre i kommunal- og forvaltningskomiteen til
Representantforslag 277 S (2021-2022) Raskere saksbehandling for
arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området**

Jeg viser til brev av 12. januar 2023 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen til justisministeren, der komiteens medlemmer fra Høyre ber om mer informasjon i forbindelse med komiteens behandling av Dokument 8:277 S (2021-2022) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området.

Stortingsrepresentantene viser til justisministerens vurdering av representantforslag sendt til komiteen 19. oktober 2022, hvor det fremgår:

«Når det gjelder representantenes forslag 3 sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet i juni 2022 et oppdrag til UDI og Politidirektoratet (POD) om å vurdere og foreslå forbedringstiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart, slik at den blir mer ressurseffektiv og brukervennlig.

Etatene har levert innspill til kortsiktige tiltak som viser at det dessverre ikke finnes noen rask løsning som øker bruken av ordningen uten at det vil gå utover kapasiteten til 4/5 søknadsbehandlingen som sådan. Det er derfor mest hensiktsmessig å vurdere om ordningen kan innrettes på en mindre ressurskrevende måte fremover. Etatene skal vurdere og foreslå langsiktige endringer i ordningen innen utgangen av oktober. I den sammenheng er de bl.a. bedt om å vurdere om ordningen kan automatiseres og om prosessene for faglærtillatelse og tidlig arbeidsstart kan samordnes bedre

Representantenes forslag 3 er med andre ord allerede er under oppfølging.»

Storingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad ber om en redegjørelse for hvilke endringer etatene har anbefalt.

Jeg mottok innspill til langsiktige tiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart 4. november 2022. I svarbrevet beskriver direktoratene to alternative løsninger for forenkling og effektivisering av ordningen. Det første alternativet innebærer en helautomatisert saksbehandling, mens det andre alternativet innebærer fjerning av to vilkår. Direktoratene mener begge alternativene vil øke risikoen for at det utstedes bekreftelse på tidlig arbeidsstart til personer som ikke fyller vilkårene for oppholdstillatelse. UDI og POD har derfor også vurdert om det finnes tiltak som kan redusere risikoen for misbruk innenfor de ulike alternativene. Aktuelle risikoreduserende tiltak anses imidlertid som lite egnet da de ikke vil bidra til å redusere saksbehandlingstiden og ressursbehovet.

Svar på oppdraget er nå under oppfølging i Arbeids- og inkluderingsdepartementet, men må også ses i sammenheng med det tverretatlige arbeidet for å identifisere utfordringer i saksflyten i utlendingssaker og behovet for tiltak på andre saksområder. Eventuelle forbedrings- og effektiviseringstiltak bør iverksettes i en rekkefølge som sikrer størst effekt og gevinst. Det er i den forbindelse også viktig at eventuelle endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart ikke får uheldige konsekvenser for kapasiteten i utlendingsforvaltningen og dens arbeid med å redusere saksbehandlingstidene.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen